

بسمه تعالی

مجلس شورای اسلامی

دوره اول - سال دوم

۱۳۶۱ - ۱۳۶۲

شماره ترتیب چاپ ۸۹۱

شماره ۵۲۶۷۵/م

تاریخ ۱۳۶۱/۲/۲۱

حجت الاسلام آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه راجع به حذف بهره و انطباق عملیات بانکی با موازین اسلامی که بنا به پیشنهاد شماره ۱۹۹۵ مورخ ۱۳۶۱/۲/۱۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی در جلسه مورخ ۱۳۶۱/۲/۱۹ هیات وزیران بتصویب رسیده است به پیوست تقدیم و تقاضای تصویب آنرا دارد.

نخست وزیر

میرحسین موسوی

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

لایحه راجع به حذف بهره و انطباق عملیات بانکی با موازین اسلامی

فصل اول - تجهیز منابع پولی

ماده ۱- بانکها میتوانند، تحت هریک از عناوین ذیل به قبول سپرده مبادرت بنمایند.

الف - سپرده های قرض الحسنه.

ب - سپرده های سرمایه گذاری.

۱- سپرده سرمایه گذاری - پس انداز.

۲- سپرده سرمایه‌گذاری - مدت دار .

۳- سایر سپرده‌های سرمایه‌گذاری .

تبصره - سپرده‌های سرمایه‌گذاری که بانک در بکارگرفتن آنها وکیل می‌باشد ، در امور مشارکت ، مضاربه ، اجاره ، اجاره بشرط تملیک ، معاملات اقساطی ، مزارعه و مساقات مورد استفاده قرار می‌گیرد استفاده از این نوع سپرده‌ها در سایر عملیات بانکی ، طبق موازین اسلامی ، با تشخیص شورای پول و اعتبار مجاز است .
ماده ۲- بانکها میتوانند ، استرداد اصل انواع سپرده‌ها را با توجه به نوع آنها تعهد و یا بیمه بنمایند .

ماده ۳- منافع حاصل از عملیات مذکور در تبصره ماده ۱ این قانون ، بر اساس قرارداد منعقد ، طبق موازین شرعی ، متناسب با مدت و مبلغ سپرده‌های سرمایه‌گذاری و رعایت سهم منابع بانک به نسبت مدت و مبلغ در کل وجوه بکارگرفته شده در این عملیات ، تقسیم خواهد شد .

تبصره - سهم منابع بانک در وجوهی که بکار گرفته میشود توسط شورای پول و اعتبار تعیین خواهد شد .

ماده ۴- بانکها میتوانند ، بمنظور جذب و تجهیز سپرده‌ها ، با اتخاذ روشهای تشویقی امتیازاتی نظیر موارد ذیل به سپرده‌گذاران اعطاء نمایند .

الف - اعطای جوایز غیر ثابت نقدی .

ب - اعطای جوایز غیر ثابت جنسی .

پ - تخفیف و یا معافیت سپرده‌گذاران از پرداخت کارمزد و یا حق الوکاله .

ت - دادن حق تقدم به سپرده‌گذاران برای استفاده از تسهیلات اعطائی بانکی در مورد مشارکت مضاربه و سایر عملیات مجاز بانکی .

ث - تعیین سهم سود ترجیحی برای سهم منابع سپرده‌گذار در مقایسه با سهم منابع بانک .

فصل دوم - تسهیلات اعطائی بانکی

ماده ۵- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم برای گسترش فعالیت بخشهای مختلف تولیدی و بازرگانی و خدماتی قسمتی از سرمایه و یا منابع مورد نیاز این بخشها را بصورت مشارکت تامین نمایند .

ماده ۶- بانکها میتوانند، در امور ویا طرح های تولیدی، مستقلا به سرمایه گذاری مبادرت نمایند. در هر حال اینگونه سرمایه گذاریها در صورتی مجاز است که نتیجه ارزیابی طرح حاکی از سودآور بودن آن باشد.

ماده ۷- بانکها طبق ضوابطی که شورای پول و اعتبار تعیین میکند، مجاز به خرید و فروش سهام شرکتها میباشند.

ماده ۸- واحدهائی که بانکها با رعایت ترتیبات مذکور در مواد ۵ و ۶ و ۷ این قانون در آنها مشارکت و یا سرمایه گذاری نموده و یا سهام آنها را خریداری کرده باشند از شمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه ها و شرکت های دولتی و موسسات دولتی و وابسته به دولت خارج و تابع قانون تجارت خواهند بود.

ماده ۹- بانکها میتوانند، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور بازرگانی، منافع مالی لازم را بر اساس قرارداد مضاربه در اختیار مشتریان قرار دهند.

ماده ۱۰- بانکها میتوانند، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم در امر مسکن، واحدهای مسکونی را بنا به درخواست مشتری خریداری نموده و با اخذ تأمین بصورت اقساطی به مشتری بفروشند.

تبصره ۱- احداث واحدهای مسکونی توسط بانکها بمنظور فروش اقساطی بلامانع است.

تبصره ۲- تملک اموال غیر منقول توسط بانکها مجاز میباشد.

ماده ۱۱- بانکها میتوانند، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور صنعت و معدن، کشاورزی، خدمات و بازرگانی اموال منقول را بنا به درخواست مشتری و تمهید او مبنی بر خرید مال و یا اموال مورد درخواست خریداری نموده و با اخذ تأمین بصورت اقساطی به مشتری بفروشند.

ماده ۱۲- بانکها از پرداخت مالیات متعلقه به معاملات مذکور در ماده ۱۰ و ۱۱ معاف میباشند.

ماده ۱۳- بانکها میتوانند، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور تولیدی، بازرگانی و خدماتی و وسائل و ابزار کار لازم را بنا به درخواست مشتری و تمهید او مبنی بر انجام اجاره خریداری و به صورت اجاره در اختیار مشتری قرار دهند.

ماده ۱۴- بانکها میتوانند، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت گسترش امور منطقه خدماتی، بازرگانی، کشاورزی، صنعتی، معدنی، مسکن و نظایر آن، اموال منقول و غیر منقول را بنا به درخواست مشتری و تمهید او مبنی بر انجام اجاره بشرط تملیک، خریداری و

بصورت اجاره ، بشرط تملیک به‌مشتري واگذار نمایند .

ماده ۱۵- بانکها میتوانند ، بمنظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی ، به‌هریک از عملیات ذیل مبادرت نمایند .

الف - مواد اولیه ولوازم یدکی مورد نیاز واحدهای تولیدی را بنا به درخواست آنها خریداری وبه صورت نسیه به واحدهای مذکور بفروشند .

ب - آن‌قسم از تولیدات این واحدها را که سهل‌البیع باشد بنا به درخواست آنها ، پیش خرید نمایند .

ماده ۱۶- بانکها میتوانند ، منابع پولی کوتاه‌مدت مورد نیاز متقاضیان خود را با اخذ تضمین ویابوثیقه کافی بصورت قرض الحسنه تامین نمایند .

ماده ۱۷- کلیه قراردادهای عادی که در اجرای مواد ۱۱ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶ این قانون مبادله میگردد ، بموجب قراردادیکه بین طرفین منعقد میشود ، در حکم اسناد لازم‌الاجراء وتابع مفاد آئین‌نامه اجرائی اسناد رسمی است .

ماده ۱۸- بانکها میتوانند ، عملیات مجاز بانکی را ، با تشخیص شورای پول و اعتبار ، بصورت جماله انجام دهند .

ماده ۱۹- بانکها میتوانند ، اراضی مزروعی ویاباغات را که بپهر عنوان در اختیار تصرف خود دارند به‌مزارعه ویامساقات بدهند .

فصل سوم - بانک مرکزی ایران وسیاست پولی

ماده ۲۰- بانک مرکزی ایران ، بعنوان بانکدار دولت ، اختیار دارد که عنداللزوم به انجام هر یک ویاکلیه عملیات مجاز بانکی مذکور در این قانون مبادرت بنماید . ضوابط استفاده از این اختیار را شورای پول و اعتبار تعیین خواهند نمود .

ماده ۲۱- بانک مرکزی ایران در حسن اجرای نظام پولی واعتباری کشور میتواند ، باتصویب شورای پول و اعتبار وتایید شورای اقتصاد ، با استفاده از ابزار ذیل ، در امور پولی وبانکی دخالت ونظارت کند .

۱- تعیین حداقل ویاحداکثر نسبت سهم سود مشارکت بانکها در عملیات مشارکت . این نسبت ممکن است در هر یک از رشته‌های مختلف متفاوت باشد .

۲- تعیین حداقل ویاحداکثر نسبت سهم سود بانکها در عملیات مضاربه . این نسبت

ممکن است در هر یک از رشته‌های مختلف متفاوت باشد .

۳- تعیین حداقل نرخ سودآوری لازم برای انتخاب طرحهای سرمایه‌گذاری موضوع ماده ۶ این قانون ، حداقل نرخ سودآوری ممکن است در هر یک از رشته‌های مختلف متفاوت باشد .

۴- تعیین حداقل و حداکثر نسبت سود بانکها در معاملات اقساطی در تناسب با قیمت تمام شده مورد معامله . این نسبت‌ها ممکن است در موارد مختلف متفاوت باشد .

۵- تعیین حداقل و حداکثر نسبت سود بانکها در معاملات اجاره به شرط تملیک در تناسب با قیمت تمام شده مورد معامله . این نسبت‌ها ممکن است در هر یک از موارد مختلف متفاوت باشد .

۶- تعیین حداقل و حداکثر نسبت مال الاجاره وسایل و ابزار کار موضوع ماده ۱۲ این قانون در تناسب با قیمت تمام شده مورد اجاره . این نسبت‌ها ممکن است در هر یک از موارد مختلف متفاوت باشد .

۷- تعیین انواع و میزان حداقل و حداکثر کارمزد خدمات بانکی و حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری که توسط بانکها دریافت میشود .

۸- تعیین نوع و میزان حداقل و حداکثر جوایز غیر ثابت و امتیازات دیگری که برای تجهیز سپرده‌ها از طرف بانکها داده میشود و تعیین ضوابط تبلیغات برای بانکها در این موارد .

۹- تعیین حداکثر میزان مشارکت ، مضاربه ، سرمایه‌گذاری ، اجاره ، اجاره بشرط تملیک ، معاملات اقساطی و قرض الحسنه برای هر بانک و یا بانکها بطور کلی و یا در هر یک از موارد و رشته‌های مختلف .

۱۰- تعیین نحوه مصرف وجوه انواع سپرده‌ها نزد بانکها .

۱۱- تعیین نسبت سپرده قانونی سپرده‌های موضوع ماده ۱ این قانون بر اساس ضوابط مربوط .

۱۲- تعیین ضوابط مذکور در بندهای ۱ تا ۱۱ فوق‌الذکر برای موسسات اعتباری غیر بانکی ، تشخیص اینگونه موسسات با شورای پول و اعتبار است .

فصل چهارم - متفرقه

ماده ۲۲- بمنظور انطباق مصوبات و تصمیمات شورای پول و اعتبار با موازین اسلامی ،

اداره قوانین شورای نگهبان
شماره برگه ۲

یکتفر آشنا به مسائل فقهی در زمینه تجارت و معاملات به معرفی فقهای شورای نگهبان در جلسات شورای پول و اعتبار شرکت خواهند نمود.

تبصره - در مواردیکه به تشخیص فرد مذکور، کسب نظر فقهای شورای نگهبان ضرورت داشته باشد، نظر فقهای مذکور استعلام و براساس آن عمل خواهد شد.

ماده ۲۳ - بانکها میتوانند، با اجازه بانک مرکزی ایران با موسسات دولتی و وابسته به دولت و شرکتهای دولتی به عملیات مجاز بانکی مبادرت نمایند.

ماده ۲۴ - انجام کلیه عملیات بانکی با موسسات و یا بانکهای خارجی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی مجاز است مشروط بر اینکه با رعایت مفاد ماده ۲۳ این قانون، خلاف موازین اسلامی نباشد.

ماده ۲۵ - کلیه عملیاتی که بانکها براساس مقررات این قانون انجام میدهند از جمله عملیات مجاز بانکی محسوب میگردد.

تبصره - انجام کلیه عملیات بانکی دیگر که در این قانون ذکر نشده در صورتیکه، با رعایت مفاد ماده ۲۳ این قانون، خلاف موازین شرع نباشد مجاز است. تشخیص این نوع

عملیات بانکی مجاز با شورای پول و اعتبار است.

ماده ۲۶ - وجوه دریافتی تحت عنوان کارمزد و حق الوکاله جزء درآمدهای اختصاصی بانکها محسوب میگردد.

ماده ۲۷ - بانک مرکزی ایران بعنوان تنظیم کننده نظام پولی و اعتباری و بانکی کشور مقررات و ضوابط اجرائی مربوط به هر یک از مواد این قانون را، طبق موازین اسلامی، تهیه و پس از تصویب شورای پول و اعتبار بموقع اجراء خواهد گذاشت.

تبصره - دولت موظف است که مفاد این قانون را تدریجا " و حداکثر ظرف مدت پنج سال بمرحله اجرا درآورد. / ن

وزیر امور اقتصادی و دارایی

نخست وزیر